Besluitformulier

Directie

Zaaknummer: 3931087 Datum: 1 september 2026	
Onderwerp: Startnotitie Alphen aan den Rijn 2050	
Besluit: 1. De startnotitie Alphen aan den Rijn 2050 vast te stellen en deze middels bijgevoegd formulier ter besluitvorming door te geleiden naar de gemeenteraad. 2. Eenmalig € 500.000,- beschikbaar te stellen voor uitgaven die horen bij de totstandkoming van een visie op Alphen aan den Rijn in 2050 en de bijbehorende groeistrategie en dit te dekken uit programma 1. Ontwikkelprogramma.	

Publiekssamenvatting

Alphen aan den Rijn groeit naar circa 140.000 inwoners in 2050. Deze groei biedt kansen om de gemeente economisch, maatschappelijk en ruimtelijk te versterken, maar brengt ook belangrijke keuzes met zich mee op het gebied van wonen, werken, voorzieningen, mobiliteit, duurzaamheid en leefbaarheid.

Met “Alphen aan den Rijn 2050” wordt een integraal toekomstbeeld ontwikkeld voor de gemeente, inclusief een groeistrategie, uitvoeringsagenda en financieel kader. De startnotitie beschrijft de inhoudelijke uitgangspunten, het proces, de participatie en de randvoorwaarden voor het opstellen hiervan.

Alphen aan den Rijn 2050 wordt in nauwe samenwerking met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties, medeoverheden en de gemeenteraad uitgewerkt en moet in 2027 gereed zijn.

Beoogd maatschappelijk resultaat

Een toekomstbestendig Alphen aan den Rijn dat op een evenwichtige wijze groeit naar circa 140.000 inwoners, waarbij economische ontwikkeling, sociale samenhang, leefbaarheid, duurzaamheid en bereikbaarheid met elkaar in balans zijn. De visie en de groeistrategie moeten bijdragen aan het versterken van de brede welvaart, het behouden van de vitaliteit van stad, dorpen en buitengebied, het verbeteren van de regionale positie van de gemeente en het realiseren van een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving voor huidige en toekomstige generaties.

Kader

- Coalitieakkoord gemeente Alphen aan den Rijn 2026-2030, Samen groeien naar de toekomst.
- Omgevingsvisie, Sociale Visie, Ruimtelijk-Economische Koers en Visie op Dienstverlening.
- Omgevingswet en bestaande gemeentelijke beleidskaders.

- Nationale en regionale opgaven op het gebied van woningbouw, stikstof, energie, klimaat, mobiliteit, economie en zorg.

Argumenten

1. Een visie Alphen aan den Rijn 2050 en een bijbehorende groeistrategie zijn noodzakelijk om de ontwikkeling van Alphen aan den Rijn gericht te kunnen sturen

De gemeente groeit naar ongeveer 140.000 inwoners in 2050. Deze groei raakt vrijwel alle beleidsterreinen, waaronder wonen, economie, mobiliteit, voorzieningen, duurzaamheid, zorg en gemeentelijke dienstverlening. Zonder een integrale visie en groeistrategie bestaat het risico dat opgaven afzonderlijk worden aangepakt en kansen voor samenhang verloren gaan. Het proces om te komen tot een visie en een groeistrategie biedt een gezamenlijk toekomstperspectief en een afwegingskader voor toekomstige keuzes.

2. De groeistrategie geeft uitvoering aan het coalitieakkoord

In het coalitieakkoord is afgesproken dat een groeistrategie wordt opgesteld die antwoord geeft op de vraag wat voor gemeente Alphen aan den Rijn in 2050 wil zijn en hoe de groei kan bijdragen aan een sterkere, socialere en toekomstbestendige gemeente. De startnotitie vertaalt deze bestuurlijke ambitie naar een concrete opdracht aan het college, aanpak en planning.

3. Groei vraagt om integrale afwegingen en expliciete keuzes

De verwachte bevolkingsgroei leidt tot strategische dilemma's, zoals de balans tussen wonen en werken, groei en leefbaarheid, stedelijke ontwikkeling en dorpse identiteit, en investeringen op de korte versus lange termijn. De voorgestelde aanpak maakt deze dilemma's expliciet en werkt met verschillende scenario's zodat uiteindelijk de raad weloverwogen keuzes kan maken.

4. De visie en groeistrategie versterken de verbinding tussen maatschappelijke ambities en uitvoeringskracht

De visie en de groeistrategie richten zich niet alleen op inhoudelijke doelen, maar ook op de vraag wat dit betekent voor de gemeentelijke organisatie, governance, samenwerking met partners en medeoverheden en de benodigde kwaliteit en capaciteit. Hierdoor ontstaat een realistisch beeld van wat nodig is om de gewenste ontwikkeling daadwerkelijk te realiseren.

5. De visie en groeistrategie vormen de basis voor toekomstige beleids- en investeringskeuzes

De visie en groeistrategie worden uitgewerkt in een groeiagenda en financieel kader. Hiermee ontstaat een samenhangende basis voor te maken keuzes rondom woningbouw, infrastructuur, voorzieningen, economische ontwikkeling, duurzaamheid en openbare ruimte. Daarnaast vormen de visie en de groeistrategie belangrijke uitgangspunten voor de doorontwikkeling en implementatie van de ambities onder de Omgevingsvisie, de Sociale Visie en de Ruimtelijk-Economische Koers.

Kanttekeningen en risico's

- Maatschappelijke ontwikkelingen zoals netcongestie, stikstofproblematiek, economische ontwikkelingen of wijzigingen in Rijksbeleid kunnen invloed hebben op de uiteindelijke uitvoerbaarheid van keuzes.
- Het proces zal leiden tot strategische keuzes waarbij niet alle wensen en ambities gelijktijdig gerealiseerd kunnen worden.
- Dit proces vraagt een substantiële inzet van ambtelijke capaciteit gedurende een langere periode en zal daarmee druk zetten op de ambtelijke organisatie.

- De financiële consequenties van de groeiopgave worden pas in een volgende fase nader uitgewerkt en kunnen aanzienlijk zijn.

Participatie

De groei van de gemeente heeft impact op inwoners, belanghebbenden, maatschappelijke organisaties en medeoverheden. In de startnotitie is dan ook aandacht voor de inrichting van dit participatieproces, in lijn met de leidende principes uit het coalitieakkoord. Het omgevingsmanagement zal onderdeel uitmaken van de uitvraag naar extern procesmanagement.

De verwachting is dat er in ieder geval gewerkt wordt met verschillende vormen van participatie, te weten:

- informeren (bijvoorbeeld via bijeenkomsten en digitale platforms);
- raadplegen (bijvoorbeeld via consultaties en enquêtes);
- inspiratie (bijvoorbeeld via experts of collega-gemeenten die een soortgelijk proces hebben meegemaakt;
- co-creatie (bijvoorbeeld via gebiedsateliers en thematische werksessies).

Financiële consequenties

Dit proces heeft consequenties voor:

- Incidentele kosten voor het ontwikkelen van de visie en de groeistrategie;
- Langjarige investeringsopgaven (woningbouw, (sociale en fysieke) infrastructuur, voorzieningen, energie en openbare ruimte) met incidentele en structurele kosten.

De investeringsopgaven worden uitgewerkt in het proces en zijn nu niet meegenomen. Om te komen tot een visie en een groeistrategie, stellen we voor een incidenteel bedrag van € 500.000,- te bestemmen voor het project Alphen aan den Rijn 2050 (programma 1: ontwikkelprogramma). Deze middelen zijn onder meer bestemd voor de inhuur van extern proces- en omgevingsmanagement, het faciliteren van de participatie, het aantrekken van externe expertise of inspiratie en het ontwikkelen van (digitale) communicatiemiddelen.

Bijlage(n):

Concept-startnotitie Alphen aan den Rijn 2050